

Fran Saleški Finžgar

STRICI

Založba Bird Publisher, 2011

Naslov izvirnika:
Strici
Fran Saleški Finžgar

Fran Saleški Finžgar, 1927
Copyright © Bird Publisher, 2011

Založba:
Bird Publisher
DP, založništvo, d. o. o., Levčeva ulica 13, 1234 Mengeš
Telefon: +386 (1) 723 78 28
E-pošta: info@bird-publisher.com
www.bird-publisher.com
Urednik: Damjan Plut
Oblikovanje: Grafiza
PDF in e-knjiga narejena: junija 2011

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32(0.034.2)

FINŽGAR, Fran Saleški
Strici [Elektronski vir] / Fran Saleški Finžgar. – El. knjiga. -
Mengeš : Bird Publisher, 2011

Način dostopa (URL): <http://www.bird-publisher.com/>

ISBN 978-961-279-118-6 (pdf)
ISBN 978-961-279-119-3 (mobi)
ISBN 978-961-279-120-9 (ePUB)

257252352

Vse pravice pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvorniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam.
Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod te e-knjige vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili.
Če berete to knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod te e-knjige. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spoštujete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

I.....	6
II.....	10
III.....	13
IV.....	18
V.....	21
VI.....	25
VII.....	31
VIII.....	33
IX.....	38
X.....	40

I

Kar po vrsti so jih dobili na Podlogu in vsakega o kraljih. Ker oče Šimen ni hotel brskati po prattiki za imeni naprej in nazaj, so bili sinovi: Gašper, Mihor, Boltežar. Nato dvanajst let ni bilo nič. Trinajsto leto je božič prinesel še Štefo, njeno mater pa so odnesli s Podloga trije kralji. Štefo je izredila dekla Maruša, ki je kot pestunja prišla k hiši, ko se je rodil Šimnu prvi sin Gašper, in rasla do kravje in prašičje dekle, dokler ni po materini smrti zagospodinjala.

V hiši je bilo – kakor navadno – tiho. Zlepa se ni kje tako malo govorilo kakor na Podlogu. Tudi tisti večer ne. Maruša je luščila fižol. Pokljanje suhih strokov, pošumevanje fižolovke, ki jo je obrgovala, hrestljanje koruze, ki sta jo robkala Gašper ih Boltežar, in mehki udarci orobkanih storžev, ki sta jih fanta metala na tla, to je bilo vse. Mihor je bral Umno živinorejo, Štefa pa je na peči rahlo sopla v otroškem snu. Izpred hiše je bilo čuti šum curka, ki je tekkel v na pol zamrzlo korito.

»Dolgo ga ni!« je pogledala Maruša na uro. Fantje so se vsi hkrati tudi ozrli na uro, rekel pa ni nihče nič.

»Treba mu je riti v noč in sneg,« je momljala Maruša.

Mihor je dvignil glavo iznad knjige: »Opravke ima. – Kaj pa ti veš?«

»Nič. Samo sedanje smrkolinstvo ve vse.« Jezna je pobrodila po naluščenem zrnju v merniku. Zunaj pa se je v tem hipu oglasilo trkanje s podkovanimi čevlji ob kamniti prag pred vežo.

»Prej bi ga bila obgodrnjala, pa bi bil prej prišel,« je zbadal Mihor Marušo.

Maruša je nabrala šobo in jo pomolila proti Mihorju: »Mm – » in odšla za gospodarja po večerjo.

Šimen, gospodar, je vstopil, snel klobuk in zamahnil z njim nad podom, da je otresel sneg, ki se mu je bil nabral okrog krajcev.

»Spet naletava?« je vprašal Gašper.

»Kar v cunjah,« je razložil oče, slekel suknjič in ga opahal snega. Golorok je sedel k mizi, šestdesetletnik, pa še kakor hrast. Zajel je iz sklede; žlica je praskala po široki latvici, stroki so spet pokali pod prsti Maruše, suha koruza se je šumljaje usipala izpod dlani Gašperja in Boltežarja.

»Kaj je s Plavko?« je postavil oče žlico pokonci in pogledal Mihorja.

»Ni kazno, da bi storila nocoj.«

»Prav.« In zopet je glodal po skledi. Ko je ujel zadnje zrno kaše, je vrgel žlico v skledo in jo porinil izpred sebe.

»Na!« je skoraj zarezal v Marušo, ki je tedaj že držala latvico za rob, jo odnesla v kuhinjo, se v hipu vrnila in ni še zaprla vrat, pa je že molila.

»Štefo zbudi!« je sunil oče z glavo proti peči, kjer je spalo dekle.

»Sva že odpravili svojo,« je razložila kar sredi vere Maruša, pokleknila in nadaljevala. Moški so vstali, poiskali vsak svoj kot, kamor so poklekali že desetletja vsak večer, in odgovarjali Maruši, ki je molila naprej z nenaravnim glasom, da se ni vedelo, ali se z Bogom pogovarja ali prepira.

»Še to kito orobkajva,« je po molitvi povabil Gašper Boltežarja, ki je zehal in se pretegal sredi hiše.

»Pustita!« je velel trdo oče. Boltežarju so omahnile roke, ki jih je vil nad glavo. Gašper je izpustil storž na klop in pogledal očeta. Maruša je prijela za kljuko.

»Nabrskan je. Ne bom ga poslušala,« je sodila in šla pomivat.

»Nocoj se zmenimo,« je nenadoma resnobno poudaril oče.

Mihor je zaprl knjigo, brata sta sedla k peči vsak na svojo stran.

»Gašper!« Oče je potrkal z nohtom po mizi.

Sinovi so poznali to trkanje.

»Gašper, kaj je z Lucijo?«

Brata sta se ozrla na Gašperja, ki je pogledal v tla in se z obema rokama trdo prijel klopi.

»Kaj je z Lucijo, te vprašam,« je ponovil oče trje.

Gašper ni dvignil glave.

»S čigavo?« je pomagal Mihor.

»To ve on bolje kot mi. – Povej!« Oče je potrkal z nohtom glasneje po mizi.

Gašper je izpod obrvi pogledal vanj, zardel do ušes, stisnil klop in poskusil izreči besedo. A mu je obtičala v grlu.

Boltežar se je sklonil okrog vogla peči in pogledal brata.

»Tak blekni!«

Takrat pa je Gašper šinil kvišku, trma mu je namrdala čelo.

»Kar je, je,« je izustil hripavo in pomeril proti durim.

»Ne gani se, dokler ni zmenjeno!«

Gašper je sedel na klop, da je zacvrkala pod njim, in ponovil:

»Kar je, je, pa če grem takoj od hiše.«

»Tako govori plaščar, ne pa sin s Podloga. Sram te bodi.« Oče je pljunil na sredo hiše.

Sinova sta gledala očeta in gledala brata, ki jima je pritajil prvo skrivnost v življenju.

»Ali res z Lucijo? Kajžarsko!« se je široko začudil Boltežar in pogledal brata okrog vogla peči. »Gašper, kam si gledal?« Brata sta hitro uganila, za čigavo Lucijo gre pravda.

»Kamor so oči peljale ih tebi nič mar. Saj jo bom plačal!« Gašper je pograbil orobkan storž, ga med prsti zdrobil in vrgel drobljance na drugo plat hiše pod klop.

Tedaj je oče potrkal s sklepi po mizi. Vsi sinovi so se za spoznanje ponižali ob tem udarcu.

»Rekel, sem, da si plaščar, ne sin s Podloga.« Še enkrat je pribil s koščeno roko to trditev ob mizo. Vsi so umolknili, dokler ni povzel oče:

»Povej mi, ali si bil pes ali si bil človek?«

Gašper je gledal v tla. Mihor je spravljaj Umno živinorejo na polico. Boltežar je svaljkal pod nogami orobkane storže, razmetane po podu.

»Odgovori, če te vpraša oče,« se je okrenil gospodar od mize k sinu.

»Rad jo imam,« je okorno priznal sin.

»Kaj govoriš potemtakem o plačevanju? Vzemi jo! Da bi se sedaj potepel po svetu, to je za psa, po pravici plačati pa tega noben denar ne more. Torej ...«

Gašper je gledal z izbuljenimi očmi očeta. Mihor je prekoračil sobo gor in dol, se ustavil pred bratom in izbruhnil:

»Kajžarsko in prazno na Podlog! Gašper!«

To je veljalo očetu, ne bratu. Zato je brat molčal in odgovarjal oče:

»Njegova je, naj je prazna ali ni. Podlog je tako trden in razpotegnjen, da preredi sedem Lucij, ne ene same.«

Gašper je vstal, oči so se mu svetile, k očetu bi bil planil in ga objel, če bi znal kako.

Vstal pa je tudi Boltežar – sin, ki ga ni bilo bolj zadovoljnega človeka na svetu. Usekalo je vanj nekaj prečudnega, ko je slišal, da se brat oženi in da bo gospodinjala po hiši Lucija. Nikdar mu ni prišlo na um, da bi kdaj zapuščal Podlog. Še na semenj so ga težko spravili. Ta hip ga je zbolelo pri srcu, da je udrihnil:

»Če je taka, meni doto in pojdem!« Sam sebe se je ustrašil, da je sedel nazaj k peči.

»In še meni,« je dodal Mihor k bratovemu.

»Nikarta!« je poprosil Gašper, ki je bil mahoma ves mehak. »Lucija je tako dobra.«

»Doto!« je zarežal Mihor.

»Doto!« je ponovil Boltežar.

Oče je že stisnil pest, da bi užgal ob mizo. Razjezilo ga je in zaskrbelo. Vtaknil je zato pest v žep, se dvignil izza mize in si poiskal besede:

»Norci! Doto sem, doto tja! Tebi ta vogel, onemu onega – in tistile na peči – še tretjega. Le razkopljite hišo in zemljo – potem pa hajdi – z malho po svetu. Podlog je moj; dokler bom gibal, ga nihče ne bo trgjal. Kdor pa hoče iti, naj gre; na vse vetrove peljejo poti s Podloga.«

Mihor in Boltežar sta se dvignila s klopi, Gašper je stopil proti očetu. Molče so obstali za hip in gledali vsak v svojo plat kot hrasti na gori.

»Kaj se pričkate, dedci?« se je prikazala med vrati Maruša.

»Pojdi!« je velel oče rahlo; »se bomo brez tebe.«

Maruša je užaljena zadrlesknila duri. Prvikrat, odkar je po umrli gospodinji prijela za kuhalnico, so skrili pred njo družinsko tajnost.

»Za tujo žensko ne bom vlekel in garal; jaz pojdem,« je gledal Mihor na polico, kamor je bil vtaknil knjigo. Ne očetu ne bratu ni mogel dati oči.

»Tudi jaz, tudi jaz,« je prikladal bratu Boltežar in z nogo iskal pod pečjo cokle.

»Oh, zakaj?« je poskušal mečiti Gašper, ki mu je oče prevzel besedo:

»Za tujo žensko? Lucija ne bo tuja in če je z njo, kakor mi je pripovedovala Božnarica sama, ne bo, ampak je že naša. Za koga sem vlekel in garal jaz? Vsak zase – in vsi za Podlog. To je pamet, vse drugo je norost. Kdor hoče za norostjo, naj se zgodi, kakor sem povedal.«

»In se bo,« je vrgel Mihor oguljeni suknjič na pleča in šel. Za njim je ropotal v coklah čez prag Boltežar in ponavljal grožnjo za bratom.

Oče je sedel nazaj k mizi. Gašper se je vrnil k peči. Nad njima so bobneli koraki sinov, ki sta šla spat v zgornjo sobo. Nerazločne, a trde besede so trkale ob strop. Šimen si je podprl glavo. Gašper je gledal očeta, odpiral usta, se premikal na klopi, toda ziniti ni mogel.

»Tega ti je bilo res treba,« je oče z vzdihom očital sinu.

Gašper ni pogledal v tla. Svetlo je zrl v revno luč pod stropom in na smeh mu je šlo.

»Ali ni Lucija kar prava ženska, oče?«

»Je. Sem jo videl pri žetvi, v hlevu in pri peki, ko nam je hodila v dnino. Ženska – kakor gre.«

»In kako narejena! Na vse kraje in konce prav,« je kar privzdigovalo Gašperja.

Oče se mu je skrivaj namuznil, malomarno odmahnil z roko in menil:

»Seveda, tvoje oči vidijo samo to. – Ampak onadva!«

»Saj ne pojdetata zaradi Lucije. Saj sta bila vedno dobra z njo.«

»Brat ne poznaš tako bratov kot oče sinove: pojdetata, ti pravim.«

»Pregovorim ju ...«

»Saj je vseeno. Če bi ju Bog ne bil dal, bi se Podlog ne bil podrl. In če gresta, se tudi ne bo. – Ti glej, da še ta predpust urediš.«

»Še ta predpust?«

»Le kaj izprašuješ! Našega rodu otroci se bodo pod našo streho rodili. Za nedeljo dobi može in zasnobite. Povej, da bomo svatovali na Podlogu – in ne po bajtarsko.«

»Oče, oče, res ne vem ...« je skušal sin vstajati od peči. Objel bi bil očeta, ko bi ne bilo to tako tuje na Podlogu.

Vendar je nerodno stopil do njega, ga prijel za roko, mu jo stiskal, mežikal z očmi, kamor so silile solze, požiral sladko grenkobo in obljubljal: »Oče, tako vam bo stregla Lucija, po angelsko ...«

Tudi oče je potegnil sapo skozi nos in gledal na bogca v kotu.

»Spat pojdiva,« ga je odgnal od sebe.

Gašper je zginil v hlev, kjer je imel pograd, da je kdo pazil na živino tudi ponoči.

Oče je zapahnil za njim duri, se vrnil v hišo, sezul se in nato tiho stopil na klop k peči, pobozal Štefo, ji popravil vzglavje in dolgo gledal v smehljajoči se obrazek s sklenjenimi rokami, kakor bi molil. Nato se je ozrl po hiši, da se je prepričal, ali sta res sama s Štefo, se nagnil nad dekličjo glavico in jo nežno poljubil. In še enkrat se je zagledal vanjo: »Kakor mama, prav taka je!« Nato je pomočil palec v kropilček za vrati, pokropil otroka, ga prekrižal in mu zašepetal: »Lahko noč, ljubka moja.«